

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC ĐỐI NGOẠI NHÂN DÂN CỦA MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM TRONG TÌNH HÌNH MỚI

NGUYỄN PHƯƠNG THẢO LY*

Công tác của đối ngoại nhân dân là phát huy “sức mạnh mềm” hỗ trợ cho công tác đối ngoại của Đảng và ngoại giao của Nhà nước nhằm thực hiện chính sách đối ngoại mà Đảng và Chính phủ đề ra. Ưu thế của ngoại giao nhân dân là có thể đi đầu, đi trước mà ngoại giao chính thức của Nhà nước chưa có điều kiện triển khai. Với phương châm “chủ động, linh hoạt, sáng tạo, hiệu quả” đối ngoại nhân dân càng phát huy hơn nữa “sức mạnh mềm” vốn có. Công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam đã góp phần vào việc mở rộng và đưa quan hệ đối ngoại giữa Việt Nam với các nước, các tổ chức quốc tế ngày càng đi vào chiều sâu góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Từ khóa: Công tác đối ngoại nhân dân; đổi mới; Mặt trận Tổ quốc Việt Nam; Đảng Cộng sản Việt Nam.

People's diplomacy promotes "soft power" and supports the Party's foreign affairs and the State's diplomacy to implement the foreign affairs policy set forth by the Party and Government. The advantage of people's diplomacy is that it can take the lead, whereas the official diplomacy of the State has not had the conditions to deploy. With the motto "being proactive, flexible, creative, and effective", people's diplomacy further promotes its inherent "soft power". The people's diplomacy work of the Viet Nam Fatherland Front, under the leadership of the Communist Party of Viet Nam, has expanded and deepened Viet Nam's foreign relations with other countries and international organizations, thereby contributing to the nation building and defense.

Keywords: People's diplomacy; renewal; Viet Nam Fatherland Front; Communist Party of Viet Nam.

NGÀY NHẬN: 18/4/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/5/2023

NGÀY DUYỆT: 16/6/2023

1. Đặt vấn đề

Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII đã nhấn mạnh nhiệm vụ: “Xây dựng nền ngoại giao toàn diện, hiện đại với ba trụ cột là đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và đối ngoại nhân dân”¹. Theo đó, ba trụ cột này được đặt trong một chỉnh thể thống nhất là

nền ngoại giao toàn diện, vừa có tính độc lập tương đối, vừa hỗ trợ lẫn nhau, vì mục tiêu chung là lợi ích quốc gia - dân tộc. Điểm mới này thể hiện sự gắn kết chặt chẽ giữa các lực lượng trên mặt trận đối ngoại; khẳng định

* NCS, Học viện Báo chí và Tuyên truyền

tâm quan trọng, vai trò, vị thế và sức mạnh của đối ngoại nhân dân (ĐNNĐ) trong tình hình mới.

Những năm qua, cùng với hoạt động ngoại giao của Đảng và Nhà nước, hoạt động ĐNNĐ của Mặt trận Tổ quốc (MTTQ) Việt Nam đã góp phần giữ vững môi trường hòa bình và tạo điều kiện quốc tế thuận lợi cho công cuộc đổi mới và hội nhập. Đó là một trong những động lực to lớn của sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội ở nước ta trong thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế.

Trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới, đặt ra những yêu cầu, nhiệm vụ mới, công tác ĐNNĐ của MTTQ Việt Nam tiếp tục được triển khai dưới nhiều hình thức đa dạng, linh hoạt trong việc vận động dư luận quốc tế, mở rộng, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ với nhiều đối tác khác nhau trên thế giới; huy động thêm nguồn lực từ bên ngoài để phục vụ phát triển đất nước và tham gia công tác vận động, đấu tranh bảo vệ lợi ích quốc gia - dân tộc trong điều kiện mới.

2. Công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong thời gian qua

Sau hơn 36 năm tiến hành công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế, nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn và bước vào giai đoạn phát triển mới, trong đó MTTQ Việt Nam đã tích cực tiến hành công tác ĐNNĐ trên tất cả các lĩnh vực, góp phần quan trọng vào việc thực hiện thắng lợi mục tiêu, đường lối, chính sách đối ngoại của Đảng và Nhà nước. Cụ thể:

Thứ nhất, tổ chức các hoạt động tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước.

MTTQ Việt Nam đã phát huy sức mạnh quyền làm chủ của Nhân dân, tập hợp khối đại đoàn kết nhân dân, kết hợp sức mạnh trong nước và quốc tế đưa công tác hoạt động ĐNNĐ tạo thành sức mạnh tổng hợp trên mặt trận ngoại giao của quốc gia, góp

phần tích cực vào cuộc đấu tranh của Nhân dân thế giới vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

Công tác ĐNNĐ của MTTQ Việt Nam tích cực tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, góp phần tạo sự chuyển biến đồng bộ trong các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội và các cá nhân tiêu biểu trong các giai cấp, các tầng lớp xã hội, các dân tộc, các tôn giáo và người Việt Nam định cư ở nước ngoài (Điều 1 *Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam* năm 2015) từ nâng cao nhận thức vai trò đến đổi mới về nội dung, phương thức thông tin nhằm quảng bá tốt hơn, hiệu quả hơn hình ảnh của Việt Nam, về tiềm năng hợp tác của đất nước, góp phần tích cực thúc đẩy quá trình hội nhập quốc tế.

Các tổ chức nhân dân cũng đã làm tốt vai trò cầu nối, thúc đẩy hợp tác kinh tế, thương mại, văn hóa - xã hội giữa Việt Nam với các nước. Nhiều hoạt động phong phú đa dạng, như: hội thảo, tọa đàm, triển lãm, giao lưu kinh tế - văn hóa, xúc tiến thương mại, du lịch... đã được tổ chức nhằm chia sẻ kinh nghiệm, quảng bá thế mạnh, trí tuệ, tiềm năng của Việt Nam trong nhiều lĩnh vực; đồng thời, tiếp cận với các chuyên gia đầu ngành của nhiều lĩnh vực khoa học - công nghệ tiên tiến trên thế giới, tranh thủ tri thức và kinh nghiệm hiện đại của thế giới để áp dụng vào hoàn cảnh cụ thể của Việt Nam, góp phần xóa đói, giảm nghèo, phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Cùng với đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước, công tác ĐNNĐ của MTTQ Việt Nam đã vận động, đấu tranh và tổ chức các hoạt động góp phần bảo vệ chủ quyền của đất nước, vận động đấu tranh dư luận với những âm mưu chống phá Việt Nam; phối hợp chặt chẽ với các cơ quan chức năng trong giải quyết những vấn đề còn tồn tại trong quan hệ song phương giữa nước ta với một số nước có liên quan. Quán triệt sâu sắc và bám sát các chủ trương, chỉ thị, nghị quyết, chính

sách của Đảng, Nhà nước, MTTQ Việt Nam đã thông qua tiếp xúc để giải thích, vận động, kiên quyết đấu tranh có lý, có tình tại các cuộc tiếp xúc song phương cũng như tại nhiều diễn đàn, hội nghị, hội thảo quốc tế và khu vực liên quan đến các vấn đề biên giới, lãnh thổ, dân chủ, nhân quyền, tôn giáo...

Thứ hai, tiếp tục duy trì, nâng cao quan hệ đối ngoại với các đối tác truyền thống và tích cực mở rộng quan hệ ĐNND với các đối tác mới.

MTTQ Việt Nam tiếp tục duy trì và phát triển quan hệ hợp tác với 5 đối tác truyền thống: Mặt trận Lào xây dựng đất nước; Mặt trận Đoàn kết phát triển Tổ quốc Cam-pu-chia; Chính hiệp toàn quốc Trung Quốc; Ủy ban Bảo vệ Cách mạng Cu-ba; Mặt trận Dân chủ Thống nhất Tổ quốc Triều Tiên². Những năm qua, MTTQ Việt Nam đã tổ chức nhiều đoàn đại biểu cấp cao sang thăm và trao đổi kinh nghiệm với các nước bạn và đã tổ chức đón nhiều đoàn đại biểu cấp cao của các nước bạn sang thăm và làm việc tại Việt Nam. Hoạt động này nhằm tăng cường và thúc đẩy hơn nữa mối quan hệ hợp tác, hữu nghị giữa hai bên góp phần đưa quan hệ ĐNND giữa MTTQ Việt Nam và các nước bạn phát triển lên tầm cao mới, giúp cho các cuộc tiếp xúc mật thiết giữa lãnh đạo Đảng, Nhà nước ta với lãnh đạo Đảng, Nhà nước bạn trở thành truyền thống tốt đẹp.

MTTQ Việt Nam cũng đã chủ động mở rộng quan hệ với các đối tác mới, là các tổ chức có chức năng, nhiệm vụ tương đồng, như: Hiệp hội Nhân dân Xinh-ga-po, Hội Liên hiệp bình đẳng xã hội CHLB Đức, Phòng xã hội Liên bang Nga và Mặt trận nhân dân toàn Nga, Hội đồng kinh tế - xã hội và Môi trường Pháp³. Bên cạnh đó, MTTQ Việt Nam tham gia Đại hội đồng Hiệp hội Quốc tế các Hội đồng Kinh tế Xã hội và các tổ chức tương đương (AICESIS) từ năm 2009. Thực hiện trách nhiệm của thành viên, Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam đã tham dự các kỳ họp của AICESIS với nhiều đóng góp

thiết thực được AICESIS và nhiều nước thành viên tán thành, đánh giá cao, nhất là chuyên đề về xóa đói, giảm nghèo, góp phần thực hiện Mục tiêu phát triển Thiên niên kỷ (MDGs) của Liên hiệp quốc. Thông qua các diễn đàn AICESIS, các đoàn đại biểu Việt Nam đã tranh thủ quảng bá hình ảnh đất nước, con người Việt Nam, tuyên truyền thành tựu đổi mới và kêu gọi sự ủng hộ, giúp đỡ của các tổ chức quốc tế đối với Nhân dân Việt Nam. MTTQ Việt Nam cũng tiếp tục duy trì có hiệu quả quan hệ với các tổ chức quốc tế và đại sứ quán các nước tại Việt Nam.

Thứ ba, đẩy mạnh các hoạt động xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị với các nước láng giềng.

MTTQ Việt Nam đã phối hợp với các cơ quan hữu quan tổ chức nhiều buổi làm việc, hướng dẫn Ủy ban MTTQ Việt Nam các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương có đường biên giới lập và triển khai thực hiện các đề án, chương trình xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị; triển khai thực hiện các biên bản hợp tác đã ký kết với Chính hiệp toàn quốc Trung Quốc, Mặt trận Lào xây dựng đất nước, Mặt trận Đoàn kết phát triển Tổ quốc Cam-pu-chia. Đồng thời, tiếp tục vận động nhân dân các tỉnh biên giới xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị với Trung Quốc, Lào và Cam-pu-chia; tổ chức xây dựng mô hình điểm tại các địa phương có đường biên giới với các nước láng giềng.

Thứ tư, tăng cường công tác đối với cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, góp phần tăng cường quan hệ hợp tác hữu nghị với nhân dân các nước.

MTTQ Việt Nam các cấp tham gia vận động, tập hợp người Việt Nam ở nước ngoài nhằm thông tin, tuyên truyền về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, vận động người Việt Nam ở nước ngoài tích cực hưởng ứng các cuộc vận động, các phong trào thi đua yêu nước, tham gia phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng quê hương,

đất nước. Đồng thời, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, giám sát việc thực hiện chính sách, pháp luật nhằm bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài.

MTTQ Việt Nam đã tiếp tục đẩy mạnh công tác ĐNND nhằm tăng cường tình đoàn kết, hữu nghị, hợp tác với nhân dân các nước, các tổ chức quốc tế, góp phần tạo nên môi trường hòa bình, ổn định, phát triển và hội nhập kinh tế quốc tế, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đồng thời, phối hợp với Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam và các tổ chức thành viên tổ chức kiểm điểm thực hiện quy chế phối hợp công tác hàng năm; phối hợp để thúc đẩy việc thành lập và kiện toàn Liên hiệp các tổ chức hữu nghị, các Hội hữu nghị với nhân dân các nước ở các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Mặc dù đã đạt được nhiều kết quả song công tác ĐNND của MTTQ Việt Nam vẫn còn một số hạn chế, như: chưa phát huy được hết năng lực của đội ngũ chuyên gia giàu kinh nghiệm trong công tác đối ngoại, nhất là trong công tác xây dựng chiến lược, chính sách về hoạt động ĐNND; Ủy ban MTTQ Việt Nam ở một số tỉnh, thành phố chưa phát huy hết hiệu quả công tác ĐNND hoặc kém hiệu quả, còn lúng túng về phương thức hoạt động; mối liên hệ với đối tác ở một số nơi còn hạn chế, chưa thường xuyên, ngại mở rộng quan hệ với đối tác mới; chủ trương trẻ hóa đội ngũ lãnh đạo các tổ chức thành viên còn hạn chế; nhận thức và năng lực chỉ đạo, quản lý công tác ĐNND của một số cấp ủy, chính quyền địa phương còn hạn chế; cơ sở vật chất và nguồn nhân lực còn yếu và thiếu.

3. Tăng cường công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới

Trong bối cảnh tình hình thế giới ngày càng diễn biến phức tạp, chứa đựng nhiều yếu tố rủi ro và khó lường tác động đến môi

trường an ninh và phát triển của nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam. Vì vậy, công tác ĐNND cần tiếp tục được đổi mới, đẩy mạnh hoạt động để ứng phó với những biến động, trong đó:

Một là, kiên định sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác ĐNND của MTTQ Việt Nam. Tăng cường sự lãnh đạo thống nhất của Đảng, sự quản lý tập trung của Nhà nước trong việc phối hợp thực hiện công tác ĐNND, từ khâu xây dựng và duyệt kế hoạch hàng năm đến chỉ đạo đồng bộ việc thực hiện đúng định hướng theo tinh thần Chỉ thị số 12-CT/TW ngày 05/01/2022 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, nâng cao hiệu quả ĐNND trong tình hình mới.

Hai là, tiếp tục chủ động mở rộng quan hệ hữu nghị, hợp tác với nhân dân các nước, coi trọng phát triển mối quan hệ có chiều sâu với nhân dân các nước láng giềng, các nước có vị trí quan trọng trong chính sách đối ngoại của nước ta; mở rộng quan hệ với các tổ chức, cá nhân và nhân sĩ, trí thức nước ngoài nhằm tranh thủ tình cảm và sự ủng hộ đối với Việt Nam. Tăng cường và nâng cao hiệu quả các mô hình ĐNND ở các vùng biên giới nhằm góp phần củng cố quan hệ với các tổ chức, bạn bè truyền thống.

Ba là, đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả hoạt động ĐNND của MTTQ Việt Nam một cách toàn diện trên tất cả các lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội. MTTQ Việt Nam cần phát huy vai trò của đồng bào Việt Nam ở nước ngoài trong việc huy động sự tham gia của các tổ chức và các tầng lớp nhân dân vào các hoạt động ĐNND của MTTQ Việt Nam. Đồng thời, MTTQ Việt Nam chủ động xây dựng kế hoạch, tổ chức nhiều hoạt động linh hoạt, hiệu quả, tránh khuôn mẫu, hình thức và không trùng lặp với hoạt động đối ngoại của Đảng và Nhà nước.

Bốn là, tăng cường công tác truyền thông, giáo dục nhằm nâng cao nhận thức của quần chúng nhân dân về các vấn đề quốc tế, đồng thời tạo điều kiện cho các tổ

chức, cá nhân tham gia vào hoạt động ĐNND phù hợp với lợi ích quốc gia, với chính sách của Nhà nước. Đẩy mạnh công tác hướng dẫn, kiểm tra việc thực hiện hoạt động ĐNND của MTTQ Việt Nam và các quy chế, chương trình phối hợp trong lĩnh vực ĐNND giữa MTTQ Việt Nam với các cơ quan hữu quan của Đảng, Nhà nước và các tổ chức thành viên của MTTQ Việt Nam.

Năm là, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ giữa đối ngoại Đảng, ngoại giao Nhà nước và ĐNND trở thành một nhiệm vụ quan trọng và cấp bách trong thời gian tới. Tiếp tục hoàn thiện các cơ chế, điều kiện bảo đảm thực hiện có hiệu quả việc phối hợp giữa MTTQ Việt Nam với các tổ chức thành viên trong hoạt động ĐNND; đẩy mạnh việc hướng dẫn, kiểm tra hoạt động ĐNND ở các địa bàn trọng điểm.

Sáu là, MTTQ Việt Nam các cấp cần chú trọng kiện toàn, củng cố và phát triển bộ máy, đội ngũ cán bộ, công chức, lực lượng làm công tác ĐNND; tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng, trình độ, bản lĩnh chính trị của đội ngũ cán bộ chuyên trách làm công tác ĐNND của MTTQ Việt Nam các cấp.

Cần có sự phối hợp tích cực hơn nữa giữa MTTQ Việt Nam với Ban Tổ chức Trung ương, Ban Đối ngoại Trung ương, Bộ Ngoại giao, Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam trong các nội dung trên. Đồng thời, Nhà nước cần quan tâm tạo điều kiện hơn nữa về kinh phí, cơ sở vật chất và cơ chế bảo đảm cho các hoạt động ĐNND của MTTQ Việt Nam.

4. Kết luận

MTTQ Việt Nam có vai trò rất quan trọng trong sự nghiệp đại đoàn kết toàn dân, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong giai đoạn mới, với những thời cơ và thách thức đan xen trong bối cảnh tình hình kinh tế, chính trị thế giới có nhiều diễn biến khó lường, công tác ĐNND của MTTQ Việt Nam cần đổi mới một cách căn bản, toàn diện để có thể giữ vai trò

quan trọng trong việc tăng cường định hình thái độ và quan điểm tích cực giữa các dân tộc và quốc gia, góp phần vào xây dựng hòa bình, sự cảm thông và sự hiểu biết đa văn hóa. Từ đó, phát huy vai trò trong việc tạo dựng và giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, huy động các nguồn lực bên ngoài phục vụ phát triển đất nước, nâng cao uy tín, vị thế của nước ta trên trường quốc tế □

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 162.

2, 3. *Nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại nhân dân*. <https://baodantoc.vn>, ngày 17/7/2019.

Tài liệu tham khảo:

1. *Chỉ thị số 38-CT/TW ngày 19/9/2019 của Ban Bí thư về tiếp tục đổi mới, phát huy vai trò và nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của Liên hiệp các tổ chức hữu nghị Việt Nam trong tình hình mới*.

2. *Chỉ thị số 12-CT/TW ngày 05/01/2022 của Ban Bí thư về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, nâng cao hiệu quả đối ngoại nhân dân trong tình hình mới*.

3. Đinh Ngọc Giang. *Nâng cao hiệu quả công tác đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong tình hình mới*. Tạp chí Mặt trận, số 201, 202 (tháng 5, 6/2020).

4. Đặng Thanh Phương. *Nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại nhân dân của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam*. Tạp chí Mặt trận, số 193 (tháng 9/2019).

5. Đặng Thanh Phương. *Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tiếp tục củng cố, tăng cường quan hệ đoàn kết, hữu nghị, hợp tác với các tổ chức tương đồng trong khu vực*. Tạp chí Mặt trận, số 209, 210 (tháng 1, 2/2021).

6. *Đối ngoại nhân dân phục vụ phát triển kinh tế - xã hội*. <https://www.qdnd.vn>, ngày 10/01/2023.

7. *Tăng cường công tác đối ngoại nhân dân trong tình hình mới*. <http://tapchiquptd.vn>, ngày 23/5/2016.

8. *Thực hiện tốt công tác đối ngoại nhân dân, góp phần vun đắp tình đoàn kết, hữu nghị*. <https://kiengiang.gov.vn>, ngày 03/3/2023.